

[Wilhelm]

advarsel, der lå i udsendelsen over for hård narkotika, ved på præcis samme måde som hr. Erlendsson overhovedet ikke at nuancere mellem de forholdsvis uskadelige ting og det forholdsvis uskadelige omfang og så den hårde narkotika. Det er, hvad man efter min mening kan kritisere indenrigsministeren for i den udsendelse, og det er det stik modsatte af det, hr. Erlendsson her står og uberegtiget tillægger indenrigsministeren at have udtalt den aften.

(Kort bemærkning).

**Knud Lind (FP):**

Nu har jeg selv set den anførte udsendelse og optog den på bånd, og jeg får altså det indtryk, at hr. Wilhelm bestemt heller ikke har set eller hørt udsendelsen. Det er sjældent, jeg skal forsvare ministeren, men ministeren påpegede, at en enkelt hashpipe i sig selv ikke var farlig, men at det var det miljø, man kom ind i. I udsendelsen blev der også sagt af narkomanerne, at en dag, når der ikke var noget galar m.v., gik man måske over på hårde stoffer, og det var netop det, ministeren påpegede. Man får altså indtryk af, at hr. Wilhelm heller ikke har set udsendelsen.

**Voigt (FP):**

Jeg vil gerne sige én gang til til ministeren, at jeg betragter denne sag, altså hele narko-problematikken, som noget meget alvorligt. Jeg mener, at jeg vurderede mine ord meget, før jeg sagde dem, da jeg var oppe før, men hvis jeg alligevel har sagt et eller andet, der har stødt ministeren og har bevirket, at ministeren ikke længere vil være modtagelig over for de synspunkter, vi har på narkoområdet, og hvor jeg har sagt, at vi selvfølgelig er rede til at revidere vores opfattelse, skal jeg beklage det, for noget sådant var ikke tilsigtet fra min side.

Jeg skal endnu en gang sige til ministeren, at jeg tegner fremskridtspartiet, når jeg nu siger, at vi selvfølgelig er rede til at drøfte ethvert forslag, der kan løse dette problem, også selv om det ikke er forslag, der kommer fra fremskridtspartiet. Vi finder situationen så alvorlig, at alle partier må lægge partiegøistiske interesser til side i denne sag, ikke ride egne kæpheste. Vi må alle være rede til at indgå i en seriøs drøftelse af, hvordan vi kan løse problemet.

Et flertal her har nu klart sagt, at vores løsning er en dårlig løsning. Lad os så få en anden på bordet og drøfte, hvad vi så kan gøre!

Hermed sluttede forhandlingen.

### *Afstemning*

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

**Tredje næstformand (Ove Jensen):**

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

#### **4) Første behandling af:**

*Forslag til folketingsbeslutning om afsoningsforhold for narkoforhandlere. (Dødens købmænd).*

[Af Voigt (FP) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 48. Fremsat 25/11 80).

Forslaget sattes til forhandling.

### *Forhandling*

**Justitsministeren (Ole Espersen):**

Under den forespørgselsdebat, vi havde her i tinget i november sidste år, havde min forgænger lejlighed til at give en bredere orientering om situationen i vore fængsler, om de foranstaltninger, der allerede var gennemført, eller som var under forberedelse, for at imødegå de stigende problemer for kriminalforsorgen, specielt med hensyn til indsmugling af og handel med narkotika.

I fortsættelse af denne debat har medlemmer af fremskridtspartiet fremsat forslag til folketingsbeslutning. Efter forslaget skal narkoforhandlere, der er idømt frihedsstraf, indsættes til afsoning i et særligt fængsel adskilt fra andre frihedsberøvede.

Under debatten i november oplystes det, at der i årene 1972-79 var sket en stigning i antallet af narkoforhandlere, der ikke selv er

[Justitsministeren]

narkomaner, fra ca. 85 til 150, og efter den seneste opgørelse er tallet steget yderligere til ca. 175.

I begrundelsen for det foreliggende forslag er det gjort gældende, at al erfaring viser, at forhandlerne fortsætter deres virksomhed under afsoningen.

Som min forgænger oplyste under forespørgselsdebatten, var det opfattelsen i den arbejdsgruppe, der har overvejet, hvilke foranstaltninger der burde gennemføres over for bl.a. indsmugling og handel med narkotiske stoffer, at det formentlig er forholdsvis få indsatte – vel omkring 20 – som er indblandet i en mere organiseret form for indsmugling og handel med narkotika i fængslerne. Arbejdsgruppens flertal mente, om end under nogen tvivl, at indsatte, som i fængslerne gjorde sig skyldige i narkohandel, burde udskilles fra de øvrige indsatte og overføres til et særligt udvalgt arresthus eller en anden særlig, lukket afdeling.

Under den videre behandling af dette forslag har det imidlertid vist sig, at antallet af sådanne indsatte formentlig kan tælles på én hånd.

I den forbindelse bør det i øvrigt også nævnes, at det er opfattelsen i kriminalforsorgen, at den organiserede handel i anstalterne i lige høj grad bedrives af indsatte, som er dømt for anden kriminalitet end narkokriminalitet.

En anbringelse i et særligt fængsel af alle, der er indsat for narkohandel – og det vil altså med dagens tal sige 175, som jeg lige nævnte før – vil ikke på nogen måde løse problemerne.

Som der også blev redegjort for under forespørgselsdebatten, var det vigtigt, at man også nærmere overvejer forholdsreglerne over for narkomanerne, herunder navnlig om man skulle opretholde de gældende fordelingsprincipper. Denne opgave var blevet overladt til en særlig ekspertgruppe, der for nylig har afgivet sin første indstilling.

Jeg finder det ikke rigtigt allerede nu at redegøre for denne indstilling, alene af den grund at den endnu ikke er behandlet af kriminalforsorgen. Men jeg kan dog oplyse, at der bl.a. foreslås, at der i nogle af de lukkede fængsler oprettes særafdelinger for narkomaner, og at man, for de åbne anstalters vedkommende gennemfører en fuldstændig ophævelse af det hidtidige fortyndingsprincip,

således at man koncentrerer narkomanerne på en enkelt anstalt. Men det er altså forslag fra en arbejdsgruppe, og disse forslag er endnu ikke færdigbehandlet inden for justitsministeriets område.

I tilslutning til den indstilling, som jeg lige har nævnt, har ekspertgruppen givet udtryk for, at en gennemførelse af forslagene vil betyde, at narkohandlernes marked for størstedelens vedkommende fjernes fra de almindelige afsoningsanstalter og afdelinger, og at det herefter ikke skulle være nødvendigt – bortset fra helt specielle tilfælde – at isolere indsatte, der er dømt for handel med narkotiske stoffer, eller som forsøger sig med sådan handel i anstalterne. Det er tanken, at ekspertgruppen skal komme med indstilling om foranstaltninger over for bl.a. denne lille gruppe, altså forhandlerne i anstalterne, i løbet af foråret 1981, altså i løbet af meget, meget kort tid.

Der er således arbejde i gang både for så vidt angår forhandlergruppen og for så vidt angår narkomanerne, arbejde, som vi må forvente afsluttet inden for særdeles kort tid. På den baggrund finder jeg det rigtigst, at man ikke nu lægger sig fast på bestemte løsninger med hensyn til anbringelse af narkohandlerne, og jeg må derfor på regeringens vegne tage afstand fra det forslag, som medlemmer af fremskridtspartiet har fremsat.

#### **Erik B. Smith (S):**

Fremskridtspartiets beslutningsforslag går i al sin enkelhed ud på, at regeringen opfordres til at foranstalte, at narkoforhandlere, der er idømt frihedsstraf, indsættes til afsoning i et særligt fængsel adskilt fra andre frihedsberøvede.

Nu er det ikke alle narkoforhandlere idømt frihedsstraf, der forhandler narkotika i fængslerne, og ikke alle narkoforhandlere i fængslerne er idømt frihedsstraf for narkotikaforhandling, så hvis fremskridtspartiets forslag går ud på at forhindre narkotikaforhandling i danske fængsler, må man sige, at de skyder langt forbi målet.

Den 6. november 1980 havde folketinget en forespørgselsdebat vedrørende narkotika i fængslerne, og ved den lejlighed havde såvel justitsministeren som samtlige partier adgang til ganske grundigt at redegøre for deres holdning til spørgsmålet. Ministeren gjorde

[Erik B. Smith]

nærmere rede for sine overvejelser og de bestræbelser, der allerede overvejes eller er i gang i justitsministeriet og i kriminalforsorgen.

Debatten den 6. november 1980 sluttede med, at næsten alle stemte for, at folketinget pålagde regeringen at fremskynde bestræbelserne for at hindre narkotika i danske fængsler.

Den socialdemokratiske gruppe står naturligvis fortsat bag denne vedtagelse i folketinget. Narkotikaforhandling i danske fængsler er et meget alvorligt problem, og det er givet, at nogle af de principper, man hidtil har lagt til grund ved fordeling og behandling af narkomaner i vore fængsler, ikke i tilstrækkelig grad har modvirket, at narkomanerne fastholdes i stofmisbruget.

Samtidig må man understrege, at der ikke findes nemme løsninger på dette meget alvorlige problem, og når det nu fra ministerens side er oplyst, at den nedsatte ekspertgruppe i december 1980 afleverede sine forslag og samme gruppe nu skal afgive en indstilling om foranstaltninger over for narkoforhandlere i fængslerne i løbet af foråret 1980, finder i alt fald den socialdemokratiske gruppe, at det vil være uforsvarligt på nuværende tidspunkt at binde ministeren til en bestemt løsning, en løsning, vi endda på forhånd ved hverken er den nødvendige eller den tilstrækkelige løsning på dette problem.

Med disse bemærkninger vil jeg gerne afvise det konkrete forslag.

#### **Nathalie Lind (V):**

Jeg vil takke ministeren for den redegørelse, vi fik her. Jeg havde også forventet, at vi ville få en positiv holdning fra ministerens side, fordi vi som bekendt med et meget stort flertal her i folketinget i november måned vedtog, at dette arbejde skulle fremskyndes.

Jeg har egentlig ikke mange realitetsbemærkninger at komme med, for vi er jo alle bekendt med problematikken. Men jeg har bare en indstændig bøn: at det nu bliver alvor med hensyn til en hurtig løsning. Den 6. november 1980 sagde daværende justitsminister Henning Rasmussen (Folketingstidende 1980-81, sp. 1662): ... »at en ekspertgruppe er blevet bedt om på ny at vurdere hele fordelingsproblematikken og har fået henstilling

om at afgive rapport i løbet af meget kort tid.«

Det går ligesom igennem hele denne debat. På sp. 1663 siges det: »Justitsministeriet færdiggør i disse uger, efter at der er gennemført forhandlinger mellem de særlig hårdt ramte fængsler og direktoratet for kriminalforsorgen, et endeligt gennearbejdet forslag om de nødvendige bygningsmæssige ændringer og andre forbedringer ...«. Det var med henblik på det, ministeren havde sagt om vanskeligheden med at få en fornuftig placering af de indsatte i de gamle, meget store afsnit inden for fængslerne.

Alt det må vi jo se på, men jeg beder ministeren om at medvirke til, at den høring, den behandling, der skal være i kriminalforsorgen, sker så hurtigt som muligt, således at vi får en rimelig tid her i folketinget og i retsudvalget til virkelig grundigt at drøfte dette, altså at vi ikke kommer hen i den sidste hektiske periode.

Det er min begrundelse for, at jeg ikke mener, det i dag er rimeligt at give tilslutning til fremskridtspartiets forslag, men deri må man ikke lægge, at vi ikke har fuld forståelse for nødvendigheden af, at vi får ændrede forhold i fængslerne, at vi får andre placeringsmuligheder for narkoforhandlerne. Derom vil jeg blot henvise til, hvad jeg sagde den 6. november, for der er jo ikke grund til, at vi gentager vores egne synspunkter.

(Kort bemærkning).

#### **Knud Lind (FP):**

Jeg vil dog gøre fru Nathalie Lind opmærksom på, at fru Nathalie Lind ved debatten den 6. november netop klandrede ministeren for, at man ikke havde foretaget sig noget nu, og så slutter fru Nathalie Lind nu af med, at man lige vil se tiden an med hensyn til, hvad man vil foretage sig her, og derfor ikke kan gå ind for fremskridtspartiets forslag. Det lyder lidt mystisk.

(Kort bemærkning).

#### **Nathalie Lind (V):**

Jeg ved godt, det siges, at kendsgerninger er nogle besværlige krabater, og det er en kendsgerning, at der er gået for lang tid, men nu står vi altså i denne situation, hvor der foreligger en redegørelse fra en ekspertgrup-

[Nathalie Lind]

pe. Hvis man da vil være realistisk, har man ikke andet at gøre end at bede om at få det behandlet så hurtigt som muligt, så vi kan få en fornuftig løsning.

#### **Annelise Gotfredsen (KF):**

Jeg kan tilslutte mig fru Nathalie Linds udtalelser; også jeg vil gerne i hovedsagen henvise til de udtalelser, jeg kom med under debatten i november. Vi er for så vidt enige i fremskridtspartiets intentioner i det forslag, der er til behandling i dag. Det er klart uholdbart, at der forhandles narkotika i fængslerne, og det kan ikke gå hurtigt nok med at få rettet dette forhold. Hvorledes de forskellige truede og truende grupper kan adskilles fra hinanden, debatteres og redegøres der for efter ministerens ord i den indstilling, som nu skal forelægges.

Vi forventer også, at dette nu må forelægges meget hurtigt for os her i folketinget, og ministeren har jo nu overtaget ansvaret fra den tidligere justitsminister, som lovede, at dette skal gå meget hurtigt. Om vi så skal tage videre stilling til det foreliggende forslag, må naturligvis afhænge af, hvor hurtigt vi får ministerens indstilling på bordet.

#### **Knud Lind (FP):**

I november måned 1980 var fremskridtspartiet drivkraften ved et møde, der blev afholdt mellem funktionærer fra statsfængslet i Nyborg og repræsentanter for folketingets partier om bekæmpelsen af vold og narkotika i fængslerne. Efter at dette møde var afholdt, foranstaltede vi en debat i folketinget den 6. november 1980. En af årsagerne til denne folketingsdebat var den stigende narkokriminalitet, som herskede i Danmark, og som stadig florerer til fulde i dag, sammenlignet med de små politiske skridt, der var taget i bekæmpelsen af narkotikaen inden for fængslernes mure.

Man havde i 1978 nedsat en arbejdsgruppe, som skulle lave en indstilling om foranstaltningerne mod indsmugling og handel med narkotiske stoffer m.v. i kriminalforsorgens lukkede anstalter. Denne indstilling kom i december 1979 med forslag til løsning af problemerne. Trods denne indstilling skete der intet fra december 1979 og frem til folketingsdebatten den 6. november 1980, uagtet at ministeren kunne have ændret visitations-

reglerne i fængslerne ved en bekendtgørelse, uden at sagen behøvede at været blevet behandlet i folketinget.

Resultatet af folketingsdebatten blev, at folketinget pålagde regeringen at fremskynde betræbelserne for at hindre narkotika i danske fængsler.

I mit indlæg under den anførte debat fremlagde jeg adskillige løsninger på problemerne i forbindelse med indsmugling af narkotika i de danske fængsler. Den daværende justitsminister, hr. Henning Rasmussen, havde på det tidspunkt ikke interesse i at lytte til fremskridtspartiets gode råd, men ville hellere lytte til venstreorienterede partiers humanistiske selvsørelser om alt det gode, de ville gøre for de indsatte, og hvor forfærdeligt det var med narkotika i fængslerne, uden at de dog kunne komme med nogen form for løsning.

Vi er nu nået ind i ekspertgruppens tidsalder, uden at vi har fået løst problemerne af den grund. Den 6. november 1980 kom fremskridtspartiet med forslag til løsning af problemerne i fængslerne. I forbindelse med narkotikamisbrug i fængslerne findes der 3 kategorier af fanger. De første er strafafsonere, som ikke er afhængige af narkotiske stoffer og ej heller tager sådanne. Disse strafafsonere er anbragt i statens varetægt og har ikke længere rådighed over deres person eller færden og er helt prisgivet de vilkår, som fængselsforsorgen tilbyder dem. Det er statens ansvar, hvis disse strafafsonere bliver pålagt en tillægsstraf i form af, at de kommer ud i narkotikamisbrug under fængselsopholdet. De bør have en så human strafafsoningstid som muligt, og deres pårørende bør ikke lide under de skrappe visitationsregler som andre.

Den anden gruppe er narkoforhandlerne. De bør adskilles fra de øvrige indsatte og må under ingen omstændigheder anbringes i et fængsel med fællesskab. Man kunne tænke sig narkoforhandlerne anbragt i et specielt fængsel eller arrest uden tilknytning til andre indsatte. For denne bestemte kategori af strafafsonere bør der indføres skærpede visitationsregler ved besøg, deponering af effekter, håndtasker m.v., kropsvisitation af besøgende og eventuelt besigtigelse af strafafsoneren efter besøget, f. eks. ved mundhule- og rectalundersøgelser. Dømte narkoforhandlere bør ikke have udgang fra fængslerne, og nar-

[Knud Lind]

koforhandlerne bør idømmes hårdere straffe, end det er tilfældet nu, således at det ikke længere bliver attraktivt at smugle eller forhandle narkotika i Danmark. De pådømte straffe bør stå i rimeligt forhold til den profit, narkosmuglerne og narkoforhandlerne kan få ved at påføre andre medborgere lidelser.

Udenlandske narkosmuglere og narkoforhandlere bør straks udvises til deres hjemland efter afsoning, og der bør i højere grad indgås aftaler med fremmede nationer om afsoning i hjemlandet, end tilfældet er nu. Udlændinge, som har overtrådt lov om euforiserende stoffer, bør som hovedregel ikke have dansk indfødsret.

Den tredje kategori af indsatte er de narkomaner, som selv er afhængige af stoffet, og som reelt ikke er herrer over deres egne handlinger. Stofmisbrugere bør også adskilles fra ikke-stofmisbrugere i fængslerne. Straffasonere, der er stofmisbrugere, bør ikke have besøg af tidligere kendte narkoforhandlere, og indsatte stofmisbrugere bør have visitation efter endt besøg, ligesom den besøgende må finde sig i en vis form for visitation ved eventuel mistanke om, at den pågældende er i færd med at indsmugle narkotika til den indsatte.

En tvangsafvænnning af stofmisbrugere bør ske straks efter anholdelsen. Narkomaner bør ikke løslades fra fængselsforsorgen, før de er stoffri, og man bør kontrollere, at de ikke kommer ud fra fængslet og ind i det samme narkokriminelle miljø, hvor de kom fra. Det vil sige, at tilsynet bør skærpes, f. eks. ved en prøveløsladelse. De indsatte narkomaners familier bør i højere grad inddrages under behandlingsfasen og afsoningen i fængslet, således at de kan støtte narkomanen, når denne bliver løsladt igen. Desværre må vi i dag konstatere i behandlingsinstitutionerne, at der ikke er nogen narkomaner efter kl. 22. Da har nemlig institutionerne lukket. 80 pct. af de indbrudstyverier, der laves i det storkøbenhavnske område, er begået af narkomaner, narkomaner, som er løsladt lige ud til gaden, og som er nødsaget til at skaffe sig midler til endnu et junk. Det er ikke så underligt, at behandlingsinstitutionernes succesrate ligger under 50 pct.

**Marianne Bentsen-Pedersen (SF):**

Jeg synes, det er udmærket, at fremskridtspartiet kommer med dette forslag nu, for debatten er i gang mange steder. Men netop af den grund kan det godt irritere mig, at fremskridtspartiet fuldstændig afsporer debatten ved at lave sådan noget svineri som dette her. Jeg synes, det er så irriterende, når der i bemærkningerne står, at starterne af Christia-  
nia er »naive og uvidende såkaldte slumstormere« og der om navngivne personer står, at de er »kulturpaver . . . , der lever på nas på skatteborgernes bekostning«. Det er under lavmålet, og jeg ønsker ikke at deltage i en debat på det grundlag – ikke sammen med fremskridtspartiet i hvert fald. Jeg synes, emnet er udmærket at debattere, men jeg nægter altså at gøre det på dette grundlag.

**Bernhard Baunsgaard (RV):**

For 2½ måned siden diskuterede vi forholdene med hensyn til narko i vore fængsler, og jeg tror, folkettinget var almindelig enig om, at vi måtte ændre forholdene, så vi fik mere styr på det.

Nu har fremskridtspartiet taget en enkelt side af sagen op, spørgsmålet om narkoforhandlere. Jeg er ikke utilfreds med, at vi igen drøfter forholdene, men jeg må sige, ligesom tidligere ordførere har sagt, at jeg føler ingen trang til at følge lige netop den lille del af det, som fremskridtspartiets beslutningsforslag omtaler.

Jeg er derimod glad for, at justitsministeren benyttede anledningen til at gennemgå, hvordan regeringen så på forholdet, og jeg vil gerne slutte mig til det, som fru Nathalie Lind sagde, nemlig at det er et område, hvor det haster at der sker noget. Selv om 2½ måned ikke er så forfærdelig lang tid, når man ser på det ud fra et lovgivningssynspunkt, tror jeg, at 2½ måned er rigelig lang tid, når man tænker på det problem, det drejer sig om. Derfor håber jeg, det lykkes for regeringen hurtigt at komme igennem med nogle foranstaltninger, der kan afhjælpe problemerne i vore fængsler.

**Birgith Mogensen (CD):**

Jeg er enig med forslagsstillerne. Bagmænd, importører og andre typer narkotikaforhandlere, der som regel ikke selv er narkomaner, skal afsone deres frihedsstraf under særlige fængselsforhold, der hindrer dem i at

[Birgith Mogensen]

opnå kontakt eller forbindelse med andre indsatte. Ligeledes bør almindelige ungdomsnarkomaner samles i egne fængselsinstitutioner, hvor et effektivt helbredelsesapparat, inklusive lægebehandling, bør etableres. I øvrigt kan jeg også her henvise til mit gennemgribende narkoreformbeslutningsforslag.

### Wilhelm (VS):

VS kan ikke støtte det forslag, der er lagt frem her. Vi er parate til at drøfte alle problemer i forbindelse med narkomani, narkotika, frihedsstraf og afsoningsforhold, og vi har på det sidste været forholdsvis aktive med hensyn til at skaffe problemerne oplyst, f.eks. det meget alvorlige spørgsmål, om vi udklækker narkomaner i afsoningsanstalterne, altså skaber narkomaner af folk, som ikke er det ved indsættelsen, hvilket jeg har en begrundet frygt for, men hvilket i almindelighed bestrides af myndighederne, uden at vi hidtil i retsudvalget har kunnet få materiale til dokumentation. Der ligger dog et løfte, og jeg konstaterede i den førømtalte TV-debat forleden, at den nye justitsminister sagde noget i retning af, at man nok skabte narkomaner under afsoning.

Vi er altså parat til at drøfte hele dette problem, men helst i sammenhæng, og det forudsætter en kortlægning, så vi ved, hvad det er for et problem, vi står over for.

Hvad sidder narkomanerne for? Har det nogen som helst fornuftig funktion at indsætte dem under sådanne vilkår? Hvad gør man for dem under afsoning? Hvordan er narkotransporten til anstalterne organiseret? Hvor stor er gruppen af de egentlige dødens købmænd i anstalterne – den gruppe, som dette forslag tager sigte på – og hvor stor en del af markedet sidder de på? Står resultaterne af rectalundersøgelse og andre nedværdigende forholdsregler over for indsatte og besøgende i almindelighed i noget overbevisende forhold til disse foranstaltningers grovhed og skadevirkning? Eller er der ret beset mest tale om et knæfald for en opinion, som man ikke gør noget særligt for at kvalificere? En sådan kortlægning ønsker vi, og vi har gennem nogen tid søgt at være med til at fremkalde den, så disse problemer kan blive drøftet i deres sammenhæng. Heri må også indgå de tanker, som jeg har forstået – hvis de ellers er rigtigt refereret – at f.eks. inspektøren

ved Horsens statsfængsel, Arne Frederiksen, og hr. Bernhard Tastesen har været fremme med i forbindelse med narkohøringen i Horsens for kort tid siden, nemlig at det nok var tvivlsomt, hvor hensigtsmæssigt det egentlig er at indsætte narkomaner til afsoning for de berigelsesforbrydelser, de begår i forbindelse med deres forsøg på at skaffe penge til deres stofafhængighed.

Derimod er vi ikke tilhængere af, at regeringen uden en sådan samlet drøftelse, som det er sket, gennemfører enkeltstående foranstaltninger, som let får karakter af panik eller af knæfald for uartikulerede krav om foranstaltninger for enhver pris.

Jeg mener, at de 8 cirkulære- og bekendtgørelsesændringer om visitation m.v., som vi fik i forgårs, og som skal træde i kraft 1. februar 1981, er et eksempel på en sådan ikke gennemtænkt og ikke sammenhængende enkeltstående panikforanstaltning på dette område. Vi ved, at skadevirkningerne er sikre, og det ser vi allerede på reaktionerne: der bliver mindre besøg til de indsatte, og det kan ikke være noget fornuftigt formål, medens nyttevirkningen, kan vi i hvert fald sige, ikke er dokumenteret.

Jeg vil godt benytte lejligheden til at opfordre den nye justitsminister til at stille disse ændringer i bero, til man får en samlet drøftelse af disse problemer. Jeg vil samtidig benytte lejligheden til at sige om den tidligere justitsministers offentligt luftede tanker om at udvide politiets beføjelser, bl.a. til at benytte sig af politiprovokatører, at det finder vi er en fantastisk betænkelig ting, og det er en ting, som selvsagt ikke vil kunne – og det ved den nye justitsminister selvfølgelig også godt – begrænses til narkotikabekæmpelse, men vil få virkninger, der undergraver retsbeskyttelsen i bredere almindelighed. Man vil altid kunne sige: det var som led i en mistanke om narko, at vi her benyttede provokatører, at vi her benyttede stikkere, at vi her benyttede spioner, at vi her købte os til nogle resultater, som man hidtil efter retsplejebestemmelserne ikke har måttet.

Om fremskridtspartiets forslag til sidst: jeg synes, det er på en endog ualmindelig uanstændig måde, man i bemærkningerne og helt uden for forslagens indhold benytter lejligheden til at rakke ned på Christiania. Det kan man gøre af mange andre grunde, hvis man har den holdning, fremskridtspartiet

[Wilhelm]

har, men det her er simpelt hen topmålt uanstændigt. Der er ingen steder gjort en sådan kæmpeindsats af konstruktiv art imod den hårde narkotika som fra christianitternes side under meget vanskelige vilkår, og det, som fremskridtspartiet bebrejder dem, er, som der står, at de udgør en »irrationel subkultur«, der i sig selv skulle føre til stofafhængighed. Hvad er det for en rationel kultur, fremskridtspartiet er tilhænger af, som ligger uden for Christiania? Det er den rationalitet, hvor 200.000 påtvings ledighed, medens de fleste andre skal knokle sig til stress og blodkarsygdomme og kredsløbssygdomme og førtidsnedslidning. Det er den rationalitet, hvor trafikpolitikken dræber hundredvis af mennesker hvert år. Det er den rationalitet, hvor man under stor arbejdsløshed nedskærer boligbyggeriet til en fjerdedel. Det er den rationalitet, hvor man smadrer velfungerende institutioner, som befolkningen går ind for, for at bygge nogle strømlinede institutioner, og så skælder man ud på Christianias irrationel subkultur!

(Kort bemærkning).

**Knud Lind (FP):**

Jeg siger tak for hr. Wilhelms trosbekendelse, men den har jo ikke meget at gøre med det emne, vi behandler i dag.

**Inge Krogh (KrF):**

Kristeligt folkeparti kan gå ind for det foreliggende forslag. Vi mener, det er nødvendigt for at undgå indsmugling af narkotika i de sædvanlige fængsler, at narkohandlerne bliver holdt i en anstalt for sig selv. Forholdene i dette fængsel bør der selvfølgelig være strengere kontrol med end andre steder. F. eks. mener vi, at udgangstilladelse og orlov må udskydes, til en betragtelig del af straffen er udstået, i hvert fald må der gå et længere tidsrum end sædvanligt, og der må også være kontrol, når de indsatte kommer tilbage fra orlov.

Under debatten om narko i fængsler i november 1980, som har været omtalt flere gange, lovede den daværende justitsminister, hr. Henning Rasmussen, at der skulle ske en stramning i bestemmelserne i cirkulærerne, og det er også sket. Der står bl. a., at en indsat, hvor man har mistanke om indsmugling, i forvejen må vide, at der ved tilbagekomsten

kan blive foretaget en recto-vaginal undersøgelse, og hvis det nægtes, kan den indsatte isoleres, eventuelt under vagt.

Vi mener også, at der må være skarpere kontrol med besøgende, og måske endda en undgåelse af fysisk kontakt. Men selvfølgelig bør der i et sådant fængsel være særdeles effektive fritidsbeskæftigelser og beskæftigelser i det hele taget.

Spørgsmålet er, hvor man skal trække grænsen for indsættelse i et sådant fængsel. Skal det være for dem, der er forhandlere og sjældent er brugere selv? Det kan man diskutere, men de indsatte, der er stofmisbrugere, og som måske sjældent har solgt stof, bør formentlig også anbringes for sig selv. Det kunne jo tænkes, at nogle, der måske havde været mindre forhandlere, kunne oplæres til store forhandlere ved at bruge deres evner, når der ikke var store forhandlere.

Ifølge et avisreferat var der en høring i Horsens statsfængsel for en uges tid siden, og dér blev det af en af de indsatte sagt, at der aldrig nogen sinde var nogen, der var blevet socialiseret i et fængsel. Forhåbentlig er det overdrevet, men det viser, hvor nødvendigt det er, måske specielt for narkomaner, at man foretager en socialisering, og måske at de indsatte får større ansvar, f. eks. selv skal sørge for vask og lave deres mad selv, som de gør i Ringe. Og så er det også vigtigt, at der efter løsladelsen er mulighed for en stærk støtte til den tidligere narkoman.

Der står en del i bemærkningerne om Christiania. Der er nogle, der har talt om det, og det er rigtigt, at det falder uden for rammerne. Flere gange har man her i folketinget tilskyndet til, at Christiania nedlægges, men det er hver gang blevet opgivet.

Hr. Wilhelm talte om det store arbejde, der gøres derude for at bekæmpe stofforhandlingen. I hvert fald kan jeg sige, at der sælges en fantastisk mængde hash derude, det behøver man ikke at være politimand for at opleve. Der blev startet en folkebevægelse mod narkomisbrug derude for vel et par år siden. Jeg spurgte én derude forleden, og han sagde, at det vistnok var helt smuldret. Hvis der skal se en forebyggelse, i hvert fald af narkomisbruget, så må der gøres noget ved Christiania.

**Mølgaard (DR):**

[Mølgaard]

Retsforbundet vil ikke ubetinget afvise dette forslag, men det skal også tilkendegives ved denne lejlighed, at vi tror meget, meget lidt på, at forslaget som helhed har nogen gavnvirkning.

Vi er for så vidt enige med forslagsstillerne i det synspunkt, at dødens købmænd er der ingen grund til at nære spor sympati for; der er tværtimod grund til at nære afsky for dem. Men vi synes, at man skelner for lidt, og at man analyserer for dårligt fra forslagsstillerne side i dette forslag. Er det bagmændene, man vil ramme? Nej, det er forhandlere generelt. Men hvem er forhandlere så? Er det store eller små fisk? Er det rovfisk eller deres bytte undervejs? Dét synes vi altså, at man trænger til en lidt grundigere analyse end den, forslagsstillerne har lagt for dagen i deres forslag.

Jeg tror ikke på, at nogen af de egentlige smarte forretningsfolk, der handler aldeles uafhængigt af egen stofafhængighed – en sådan har de ikke, de har kun en pengeafhængighed – putter sig ind i fængsel i forretningsojemed. Disse dødens købmænd synes jeg til gengæld er dem, man forsøger at ramme med forslaget. Jeg tror sådan set ikke, at de, der sidder i fængsel, sidder der i spekulationsojemed. De sidder der i reglen som småfisk, der ofte er blevet stofafhængige og ad den vej også bliver farlige for deres omgivelser. Det er der grund til at analysere hvordan vi kommer til livs, og måske er isolation i visse specielle tilfælde et middel. I hvert fald er det givet, at fængslerne er steder, der i øjeblikket er indrettet til isolation af helt andre fænomener af afarter af menneskeheden end lige akkurat narkomaner.

Jeg synes, at forslagsstillerne skulle have gennemført en grundigere analyse af distributionsmønstret for narkotika, inden de fremsatte et sådant forslag. Jeg synes, at de skulle skelne imellem, hvem der er ofre, hvem der er redskaber, og hvem der er de egentlige bagmænd. Jeg synes kort sagt, at forslaget er for primitivt. Men som sagt, der er elementer i forslaget, der kan tænkes konstruktivt at blive brugt for isolerede gruppers vedkommende.

Jeg vil godt sige justitsministeren tak for tilsagnet om en redegørelse. Vi vil afvente den og under indtryk af den behandle det spørgsmål, der er kastet frem med beslut-

ningsforslaget her, og have beslutningsforslaget i baghovedet.

Det er alvorlige fænomener, der er tale om; der er tale om milliardbeløb i omsætning. Der er sågar også noget, som justitsministeren, indenrigsministeren og flere kan benytte i argumentationen over for finansministeren som noget, der påvirker valutabalancen og statsudgiftsbalance. Der er behov for socialpædagogisk indsats, hvor man næsten ikke kan forestille sig størrelser, der tilnærmelsesvis i udgiftssiden for staten kan begynde at opveje, hvad det koster alternativt af omkostninger for samfundet som helhed, hvis man ikke gennemfører socialpædagogisk indsats. Så derfor er der grund til alvorlig indsats og alvorlig argumentation fra de ansvarlige ministres side over for en i forvejen uansvarlig finansminister, der tolererer et underskud på statsbudgettet som det, vi kører med i øjeblikket.

Må jeg så gøre den slutbemærkning til justitsministeren, da så mange har været inde på Christiania, fænomenet, som jeg skal undlade at kommentere som helhed, at det forekommer at være en meget flad fornemmelse, man efterlades med, hvis en pandekagemand udvises på grund af pandekagemisbrug i vort samfund. Det er ikke rimeligt.

**Voigt (FP):**

Jeg takker for den meget positive tilslutning, der har været til forslaget, eller i det mindste til intentionerne i forslaget, og jeg vil godt sige til justitsministeren, at når han her har bebudet, at der i dette forår, vi nu forhåbentlig snart går ind i, kommer en rapport, så er det naturligvis vigtigt for forslagsstillerne at se, hvad denne rapport indeholder. Det vil vi naturligvis med stor interesse se frem til, og det vil være således, at forslaget på det tidspunkt sandsynligvis stadig væk ligger i retsudvalget. Jeg må fortolke både venstres ordfører og det konservative folkepartis ordfører på den måde, at de vil være med til at støtte dette forslag, hvis denne rapport ikke bliver fremlagt og der ikke sker noget, inden folketetinget tager på sommerferie. Sådant måtte jeg opfatte både fru Nathalie Lind og fru Annelise Gotfredsen.

SFs ordfører var jo meget præcis i sin afvisning, og det er da rigtigt, at vi har nævnt både Klaus Rifbjerg og Christiania i be-



[Voigt]

mærkningerne. Det skyldes, at vi ikke kan lide Klaus Rifbjerg og Christiania. Vi mener, at Klaus Rifbjerg har gjort ubodelig skade, da han i slutningen af 1960'erne sad og pralede med, hvor ufarligt det var at ryge hash. Vi mener, at han har skabt en meget stor del af det narkomiljø, vi har i dag. Vi mener også, at Christiania er et alvorligt centrum for narkohandelen, og vi har jo aldrig lagt skjul på, at vi ønsker Christiania nedlagt, bl. a. med denne begrundelse. Vi fandt det derfor naturligt at tage det med i bemærkningerne.

Jeg vil også godt spørge justitsministeren, om han er enig med sin forgænger, som på et spørgsmål fra mig har svaret positivt. Jeg spurgte, om ministeren ville være indstillet på at indføre en hæleriparagraf i lovgivningen. Det har været et ønske fra politiet, fordi man mener, at man på den måde nemmere kan ramme dødens købmænd. Og det er jo det, forslaget her drejer sig om. Jeg mener ikke, at der må være nogen midler uprøvet i vores bestræbelser på at fange disse dødens købmænd. De repræsenterer det ondeste og ækleste, der findes i mennesker. De har efter min opfattelse ikke krav på spor medmenneskelighed. Det er mennesker, der forsøger at få profit på at drive andre mennesker ind i narkohelvedets forsumpning, ofte med døden til følge, og disse mennesker bør vi ikke betragte som andet end det, de er, nemlig det skidt, vi træder på. De har ikke krav på medmenneskelighed. Det er nogle forfærdelige mennesker, og at der er profit i det siger jo sig selv, når heroin pr. gram er mere værd på markedet end et gram guld, vores ædleste metal.

Jeg vil godt afslutningsvis takke de aviser, der gennem en længere periode har bragt disse ting frem i debatten, og det er jo især Ekstra Bladet og nu senest Aktuelt, som er begyndt at skrive om disse dødens købmænd og har skrevet ganske betydelige sandheder om, hvad disse mennesker repræsenterer. Jeg håber derfor, at ikke bare Ekstra Bladet og Aktuelt, men også det medium, som er så vigtigt for befolkningen, og som bliver set af flest, nemlig TV, vil fortsætte, nu hvor de er begyndt, og jeg mener, at TV, nøjagtigt på samme måde som man i midten af 1970'erne havde en debat om forskningen, også udmærket kunne have en lang debat om hele narkoproblemet, hvor man virkelig inviterede eksperter på området i studiet. Lad det være

en henstilling til TV, men der er jo ikke store chancer for, at den nuværende justitsminister længere kan gøre sin indflydelse gældende på det område.

Men jeg takker for tilslutningen og skal sige til justitsministeren, at når han har sagt, at der snarest kommer en rapport, så vil vi naturligvis afvente en sådan rapport for at få det sagligt bedst mulige resultat ud af denne debat. For vi betragter denne sag som lige så vigtig som den foregående sag.

**Knud Lind (FP):**

Jeg vil gerne benytte anden runde her til at tale lidt om fortyndingsprincippet. I Folketingstidende af 6. november 1980, sp. 1662, siger den daværende justitsminister, hr. Henning Rasmussen:

»Jeg er af den opfattelse, at det nævnte fortyndingsprincip er en væsentlig forudsætning for at bevare nogenlunde ensartede og humane afsoningsforhold i de enkelte lukkede anstalter, og jeg mener, man bør fastholde dette fordelingsprincip, så længe det kan fungere i overensstemmelse med sin hensigt.«

Fortyndingsprincippet går ud på at anbringe narkoforhandlere og narkomaner sammen med ikke-stofmisbrugere, således at de sidste kan påvirke de første i bedre retning. Det modsatte har dog desværre været tilfældet.

Siden narkodebatten har regeringen imidlertid ændret holdning, hvis man skal tro, hvad den nuværende justitsminister, hr. Ole Espersen, udtalte i fjernsynsdebatten om narco den 20. januar 1981:

»Der er ingen tvivl om, at fængselstilværelsen gør et menneske mere motiveret for at blive narkoman, fordi det er en trist tilværelse, og derfor bliver de indsatte fristet af de narkoforhandlere, der åbenbart findes. Det er dér, der skal sættes ind, og det kræver nok, at vi ændrer lidt på de principper, man hidtil har fulgt. Jeg tror, vi i hvert fald meget stærkt vil overveje at samle egentlige narkoforhandlere.«

Jeg vil slutte med at citere folketingsmedlem Thorndahl, der den 17. december 1980 stillede følgende spørgsmål til ministeren:

»Kan ministeren oplyse, om en indsat i Køge arrest er død som følge af en overdosis af narkotika kort tid efter at have modtaget besøg inden for den normale besøgstid?«

[Knud Lind]

Til dette svarede justitsministeriet:

»Det kan oplyses, at en domfældt, der midlertidigt var overført til arresthuset i Køge fra Københavns fængsler med henblik på senere overførsel til fuldbyrdelsesanstalt, den 3. september 1977 blev fundet bevidstløs på et toilet i arresthuset. Den pågældende blev omgående overført til Køge sygehus, hvor han senere samme dag afgik ved døden.

På grundlag af de senere foretagne undersøgelser kan endvidere oplyses følgende: den pågældende indsatte havde få dage før dødsfaldet haft besøg af en bekendt. Efter besøget blev den indsatte rutinemæssigt kropsvisiteret, men der blev ikke ved undersøgelsen fundet noget mistænkeligt. Ved de undersøgelser, der blev iværksat, umiddelbart efter at den indsatte var fundet bevidstløs på toiletet, fandt man imidlertid en sprøjte, som havde indeholdt narkotika.

Ifølge retsmedicinsk institut må den pågældende anses for at være død som følge af en overdosis af narkotika. Vedkommende, som havde indsmuglet narkotikaen til den indsatte, er senere blevet idømt frihedsstraf for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer.«

Dette dystre svar fra justitsministeriet taler mere end noget andet sit tydelige sprog om de narkotikaproblemer, der findes i danske fængsler og arresthuse. Jeg betragter det som mord, når en besøgende smugler narkotika ind til en indsat, der måske i længere tid ikke har fået det samme kvantum daglige narkotika, som han plejer, og derfor kommer til at tage en overdosis. Jeg vil gerne spørge justitsministeren, om han vil undersøge, hvor stor en frihedsstraf denne besøgende blev idømt for at have været medvirkende til en indsats død. Dette være også sagt til benefice for det blad, der hedder Rebstigen.

#### **Marianne Bentsen-Pedersen (SF):**

Jeg bad egentlig om en kort bemærkning før til hr. Voigt, fordi jeg mener ikke, jeg har sagt, at man ikke må have en hvilken som helst mening om Klaus Rifbjerg eller Christiana. Det er klart, at det er tilladt, men det er til gengæld også tilladt, selv om man har for mig at se en forrykt mening om tingene, at have en lille smule saglighed.

#### **Justitsministeren (Ole Espersen):**

Jeg synes, det er meget betryggende, at der i den sag, vi behandler i dag, disse meget alvorlige problemer, vi taler om, er en meget, meget bred opbakning bag den konstatering, at der må gøres noget. Jeg tror, jeg kan sige, at alle de politiske partier i folketinget er ganske enige herom. Det er fra forskellig side blevet fremhævet, at der må findes hurtige løsninger. Jeg kan ikke love hurtige løsninger, men jeg kan love hurtig handling med henblik på at finde løsninger. Jeg tror ikke, det, vi finder frem til i løbet af foråret, er noget, som radikalt vil ændre situationen, men jeg tror og håber, at det vil kunne være begyndelsen til en udvikling, der kan gøre problemerne mindre. Vi er nødt til at gøre os klart, at det, vi står over for, er så voldsomt, så kompliceret og så vanskeligt, at der kræves en langsigtet indsats, men jeg er enig med dem, der har bedt om, at vi hurtigt begynder på at gøre denne indsats mere effektiv, end den åbenbart har været.

Om et par mere konkrete ting skal jeg sige, at jeg naturligvis mente det, jeg sagde i TV, at man også må overveje at placere forhandlerne afsondret fra andre, og jeg nævnte også i min første indledning i dag, at den arbejdsgruppe, der er nedsat, netop beskæftiger sig med det problem. Det indgår som et samlet hele i forhold til de forskellige nye metoder, vi skal finde frem til.

Det er rigtigt, at vi tidligere har lagt megen, megen vægt på fortyndingsprincippet. Når vi i dag måske må konstatere, at vi skal bruge andre metoder, andre principper, er det blot udtryk for, at vi endnu ikke har fundet de rigtige løsninger. Det er udtryk for, at vi må være fordomsfrie også i forhold til, hvad vi selv tidligere har sagt. I den forbindelse kan jeg naturligvis være enig med hr. Wilhjelm i, at jo flere tal, vi har, jo flere eksakte oplysninger, vi har, jo flere grundige videnskabelige og andre undersøgelser, vi kan foretage, før vi beslutter noget, jo bedre. Jeg tror imidlertid også, at problemet er så omfattende, at løsningerne er så svære at finde, at vi er nødt til at eksperimentere lidt undervejs, at prøve nogle metoder, vi måske ikke har brugt tidligere, af den karakter, jeg nævnte. Jeg tror, vi er nødt til at sige til os selv: vi kan ikke vente 2-3-4 år på noget nyt, indtil vi har alle de eksakte tal, vi gerne ville have.

[Justitsministeren]

Med hensyn til de nye visitationsregler, som hr. Wilhjelm nævnte, må jeg sige, at visitation og kontrol jo ikke er særlig fremadrettede løsninger, det er jeg enig i, og det er også baggrunden for, at de ændringer, der er sket, er af beskeden karakter, men ændringer også på det område kan det være nødvendigt at forsøge sig med, fordi problemerne er så desperate, som de er.

Jeg vil gerne til sidst takke for den brede tilslutning, der har været til den almindelige holdning, der lå bag min begyndelsesredegørelse her i dag.

Hermed sluttede forhandlingen.

### Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

**Tredje næstformand (Ove Jensen):**

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

### Meddelelser fra formanden:

**Tredje næstformand (Ove Jensen):**

Der er ikke mere på dagsordenen.

Fra medlem af folketinget *Winnie Møller*, der har orlov på grund af sygdom, har jeg modtaget meddelelse om, at hun fra og med den 27. januar atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Enrico Møller Andersens*,

hverv som midlertidigt medlem af folketinget ophører fra nævnte dato at regne.

Socialudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om socialindkomst. (Medregning af arbejdsgiveradministrerede pensionsbidrag og udeladelse af fradrag for visse afskrivninger m.v.). (Lovforslag nr. L 92).

Socialudvalget har endvidere afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familieydelse og om ændring af lov om inddrivelse af underholdsbidrag. (Socialindkomst og betingelserne for forskudsvis udbetaling af børnebidrag m.v.). (Lovforslag nr. L 93).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

*Udvalget for forretningsordenen* (22/1 81):

Udtræder: Thorndahl (FP)

Nyt medl.: Glistrup (FP)

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 27. januar 1981 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 16.22

---